

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Відділення економіки та туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

Т.А. Ільчук

30.08.2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

назва навчальної дисципліни

НАЙМЕНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ	ГАЛУЗЬ ЗНАТЬ, СПЕЦІАЛЬНІСТЬ, ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ	ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 год.	Галузь знань - 24 Сфера обслуговування Спеціальність - 241 Готельно-ресторанна справа	Обов'язкова
		Мова викладання: українська
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки:
		1-й
		Лекції:
		34
		Практичні, семінарські:
20		
Самостійна робота:		
66		
Вид контролю: екзамен		

Розробник:

Чолач Тетяна Вікторівна, доктор філософських наук, старший викладач кафедри загальної та гуманітарної підготовки

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

З. Ф. Бриндзя

ПОГОДЖЕНО:

Завідувач відділення економіки та туризму

С. Я. Добровольська

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою загальної та гуманітарної підготовки
протокол № 1 від 29.08.2019р.

В.о. завідувача кафедри

Н. З. Лубкович

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ФІЛОСОФІЯ

Навчальна дисципліна «Філософія» актуальна і її роль визначається спроможністю формування у студентів загальних компетентностей, що визначають високу світоглядну культуру, здатність до самостійного мислення у вирішенні філософських питань та проблем світоглядного характеру людських стосунків на основі глибокого розуміння загальнолюдських гуманістичних цінностей. Дана дисципліна спрямована на освоєння вікової філософської мудрості, на вирішення проблем що виникають з проблематики існування людини в системі буття (світі), спрямована на засвоєння знань філософського характеру, навичок самостійної роботи з джерельними матеріалами, додатковою літературою, на якісне критичне оцінювання власної людської життєдіяльності.

Основними видами навчання є лекції, семінарські та індивідуальні заняття. Ці форми дають можливість у повному обсязі вивчити новий матеріал, закріпити його, розвивати навички та визначати рівень якості знань.

Метою вивчення дисципліни є формування загальних компетентностей на фоні осмислення, розуміння та засвоєння знань про найбільш загальні закономірності дійсності (буття) в органічній єдності з сутністю та природою людини. Теоретичне вивчення та висвітлення питань філософського характеру, що витікають з проблематики співвідношення «людина і світ». Створити передумови глибокого критичного відношення до власних бажань, цілей, дій, наслідків діяльності.

Предметом вивчення є цілісна система уявлень та знань про систему буття, людину в даній системі, закономірності людського існування в природі та суспільстві, природу та сутність людської свідомості, процесу пізнання, цінності, життєдіяльності та інші аспекти філософського характеру.

Завдання дисципліни полягає у формуванні, розвитку та удосконаленні загальних компетентностей (ЗК), серед яких:

- здатність до розуміння соціальних, соціально-економічних явищ, суспільних процесів і тенденцій науково-технічного прогресу (ЗК 1.);
- здатність розуміти і опрацювати ідеї, думки на основі логічних аргументів та перевірених фактів (ЗК 2).

- здатність шляхом самостійного навчання освоювати нові області, використовуючи здобуті знання (ЗК 3);
- Здатність застосовувати фахові та фундаментальні знання у професійній діяльності (ЗК 6).
- Здатність розуміти та поважати представників інших культур, ефективно застосовуючи комунікаційні концепції (ЗК 10).
- здатність застосовувати загальнонауковий методологічний апарат (ЗК 4);
- Розуміння сутності та принципів розвитку суспільства, природи і мислення (ЗК12).

фахові компетентності спеціальності (ФК):

- здатність формувати і реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах сфери гостинності, навички взаємодії (робота в команді) (ФК 5).
- Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу (ФК 6).

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен показати такі програмні результати навчання (ПРН):

- розуміння і опрацювання ідеї, думок на основі логічних аргументів та перевірених фактів (ПРН 2);
- освоювати нові області, використовуючи здобуті знання (ПРН 3);
- уміння застосовувати фахові та фундаментальні знання у професійній діяльності (ПРН 4);
- розуміти та поважати представників інших культур, ефективно застосовуючи комунікаційні концепції при спілкуванні з ними (ПРН 10);
- уміння формувати та реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах сфери гостинності, навички взаємодії (робота в команді) (ПРН 16);
- формування світогляду, усвідомлення розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури (ПРН 30);
- розуміння та усвідомлення соціально-економічних явищ та суспільно-економічних процесів, тенденцій науково-технічного прогресу (ПРН 1);

- науково аналізувати соціально значущі проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя;
- розуміти й об'єктивно оцінювати досягнення культури у різних її проявах, пояснювати феномен культури й цивілізації, феномен полікультурності та особливості міжкультурного продуктивного спілкування;
- володіти методологією й методами пізнання, визначати основні аспекти та сутність творчої діяльності;
- вміти вдаватись до діалогу як засобу вирішення соціальних, культурних та етнічних проблем, досягати консенсусу, вміти цивілізовано вести дискусію;
- об'єктивно, виважено з позиції поваги сприймати альтернативну власній думку, цінувати духовний потенціал та цінності іншої людини.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS– 4	241 Готельно-ресторанна справа	Обов’язкова (нормативна)
Кількість змістових модулів-4		Мова викладання: українська
Загальна кількість годин – 120 год.	перший (бакалаврський)	Рік підготовки:
Тижневих годин: аудиторних –3год.		1-й
		Лекції:
		34
		Семінарські:
		20
Самостійна робота:		
66		
Вид контролю: екзамен		

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Теми курсу	Всього	Лекцій	Семинар	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Поняття філософії. Історичний розвиток філософських уявлень в Стародавньому світі, Середньовіччі та епосі Відродження.					
1	Тема 1. Філософія її проблематика та функції	6	2	0	4
2	Тема 2. Філософія Стародавнього світу. Філософські вчення Стародавнього Сходу та антична філософія.	10	2	2	6
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 1.		26	6	4	16
Змістовий модуль 2. Формування і розвиток теоретичних засад європейської та української філософії в XVII – XXст.					
4	Тема 4. Філософія Нового часу та Німецька класична філософія.	10	4	2	4
5	Тема 5. Виникнення та розвиток філософських вчень у Європі XIX-XXст.	12	4	0	6
6	Тема 6. Історія розвитку філософської думки в Україні	8	2	2	6
Разом за змістовим модулем 2.		30	10	4	16
Змістовий модуль 3. Основні теоретичні засади філософії.					
7	Тема 7. Онтологія. Проблема буття і субстанції у філософії	12	4	2	6
8	Тема 8. Філософська антропологія. Проблема людини у філософії	8	2	2	4
9	Тема 9. Практика	2	0	0	2
10	Тема 10. Свідомість як філософська проблема	6	2	2	2
11	Тема 11. Проблема пізнання у філософії	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 3.		36	10	8	18
Змістовий модуль 4. Проблематика суспільства, суспільно-історичного розвитку, питання культури, цінностей та творчості у філософії.					
12	Тема 12. Суспільство, структура суспільства. Проблеми суспільно – історичного розвитку.	8	2	0	4
13	Тема 13. Суспільство як система що розвивається	8	2	2	4
14	Тема 14. Суспільство та особистість	6	2	0	4
15	Тема 15. Культура, цінності та творчість	6	2	2	4
Разом за змістовим модулем 4.		28	8	4	16
Всього		120	34	20	66

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

Змістовий модуль I. Поняття філософії. Історичний розвиток філософських явлень в Стародавньому світі, Середньовіччі та епосі Відродження.

Тема 1. Філософія, її проблематика та функції

Філософія як особлива сфера людського знання та пізнання. Специфіка філософських знань. Філософія і світогляд. Органічність понять філософія і світогляд. Світогляд, його складові та типологія. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, наука) та їх аналіз. Історичний характер предмету філософії. Визначення філософії. Основні функції та галузі філософії (онтологія, методологія, гносеологія, аксіологія, праксіологія і тд).

Поєднати розуміння понять «мудрість та філософія», «філософія та світогляд». Розкрити фундаментальну значущість філософських знань та особливість філософського знання.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу. Філософські вчення Стародавнього Сходу та антична філософія.

Визначити особливості східного та античного світоглядів. Азіатський та античний спосіб виробництва як основна передумова формування зазначених типів світогляду.

Східна культура, підпорядкування індивіда колективу, розчинення індивідуального в колективному ірраціонально-містичні форми осягнення дійсності. Релігійний характер філософії Стародавнього сходу. Релігійно-філософські вчення Стародавнього сходу. Брахманізм, буддизм, йога. Джайнізм – філософські доктрини Стародавньої Індії. Особливості філософії Стародавнього Китаю (конфуціанство, даосизм).

Особливості філософії античності. Логічність, раціоналізм та місце людини в античній філософії. Періодизація античної філософії, аналіз періодів (докласичний, класичний, елліністичний). Докласичні школи: мілетська, елеатська, піфагоріанська. Антропоцентризм Сократа (469 – 399 до н.е). Ідеалізм Платона (427 – 347 до н.е), основні акценти філософії Платона. Матеріалізм Арістотеля, вихідні початки буття за Арістотелем. Платон і Арістотель (384 – 322 до н.е) про ідеальні суспільства. Елліністична філософія – її особливості та напрямки (епікуреїзм, скептицизм, стоїцизм, неоплатонізм). Основні ідеї вчення Епікура (342 – 271 до н.е), Сенеки (4 – 65 н.е), Піррона (360 – 270 до н.е), Плотіна (205 – 270 рр) та Прокла (412 – 485 рр). Зазначити вплив античної філософії на формування західної культури в подальшому.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження.

Релігійний характер філософії середньовіччя. Основні напрямки та етапи розвитку середньовічної філософії. Апологетика. Філософські Тертуліана (160 – 220 рр) «Вірую – бо це абсурдно». Патристика А. Блаженний (354 – 439 рр), розуміння Августином Бога як основи світу. Августин про трактування історії. Схоластика. Основні моменти схоластичного вчення про пізнання. Ериугена (810 – 877) про цілісну християнізовану картину світу, його твердження, що справжні знання збігаються з вірою, а філософія з теологією. А. Кентерберійський (1033 – 1109 рр) про Бога як суцільну досконалість. «Реалізм та номіналізм» про природу загальних понять (універсалії). Вчення Росцеліна та Абеяра. Т. Аквінський (1225 –

1274pp) та його «Теорія двох істин», його «Симфонія співзвучності розуму та віри». Містики середньовіччя: Ф. Асизький (1182 – 1226pp), Б. Клервонський. Філософські погляди Р. Бекона (1214 – 1292pp) та Д. Скотта (1265 – 1308pp). В. Оккам (1285 – 1349pp) про неможливість розумового осягнення суті Бога.

Основні моменти філософії Відродження. Розвиток натурфілософських поглядів. Гуманізм філософії Відродження – Ф. Петрарка (1304 – 1374pp). Д. Аліг'єрі (1265 – 1321pp) про цінність і значущість життя людини. Філософія М. Кузанського (1401 – 1464pp). Натурфілософія Л. Давінчі (1452 – 1519pp) та М. Коперника (1473 – 1543pp). Дж. Бруно (1548 – 1600pp) – як представник натурфілософії пізнього Відродження.

Змістовий модуль 2. Формування і розвиток теоретичних засад європейської та української філософії в XVII – XXст.

Тема 4. Філософія Нового часу та німецька класична філософія.

Соціокультурні та духовні процеси у Європі Нового часу та особливості розвитку філософії. «Буржуазний індивідуалізм» і утвердження буржуазного світогляду. Домінант розуму. Основні проблеми гносіологічного характеру з позиції емпіризму Ф. Бекона (1561 – 1626pp) та з позиції раціоналізму Р. Декарта (1596 – 1650pp). Чотири основні правила методу пізнання у Р. Декарта. «Я мислю, отже я існую». Філософські вчення Т. Гобса (1588 – 1679pp).

Проблематика онтологічного спрямування у творчості Б. Спінози (1632 – 1677pp.), його вчення про модуси. Монадологія Г. Лейбніца. Вчення Б. Паскаля (1623 – 1662pp.) про людину (Мислячий очерет). Основні моменти філософії просвітництва: Монтеск'є (1689 – 1755pp), Дідро (1713 – 1784pp), Руссо (1712 – 1778pp) та Ф. Вольтера (1694 – 1778pp).

Німецька класична філософія як особливий етап розвитку новоєвропейської філософії І. Кант (1724 – 1804pp) – творець німецької класичної філософії. Періоди діяльності Канта. Кант про пізнання та проблеми пізнавальної діяльності. «Ап'рорні знання», «Річ сама в собі» та «Феномен речі». Морально – етичний комплекс («Категоричний імператив») як основа людської сутності. Філософія Гегеля (1770 – 1831pp). Гегель – творець діалектичного методу та вчення про «Абсолютну ідею». Життєвий цикл абсолютної ідеї як цикл розвитку, як її реалізація. Закони діалектики Гегеля. Розвиток проблеми пізнання в філософії Фіхте (1762 – 1814pp). Активність суб'єкта пізнання як основа пізнавальної діяльності. Філософія Шеллінга (1775 – 1854pp): «Прояви я, що себе усвідомлює». Антропологічний принцип та матеріалізм філософії Л. Фейєрбаха (1804 – 1872pp).

Тема 5. Виникнення та розвиток філософських вчень у Європі XIX – XXст.

Відмінність фундаментальних рис сучасної філософії від класичної. Плюралізм і ірраціоналізм як основні риси сучасної філософії. Співвідношення наукового та філософського знання і його вирішення провідними філософськими школами сучасності.

Вимога «реконструкції» філософії на ґрунті наукового мислення. Позитивізм О. Конт (1798 – 1857pp), Дж.С. Мілль (1806 – 1873pp), Г. Спенсер (1820 – 1903pp), емпіріокритицизм Р. Авенаріуса (1843 – 1896pp) та Е. Маха (1838 – 1916pp). Неопозитивізм і постпозитивізм, методи «верифікації» та «фальсифікації». Марксизм – довершена матеріалістична концепція (діалектичний матеріа-

лізм). Маркс про матеріалістичне розуміння історії (історичний матеріалізм). Вчення про суспільно – історичний розвиток та його вчення про суспільно-економічну формацію, теорію змін формацій. Психологія З. Фрейда (1856 – 1939рр) – домінуюча несвідомого над свідомим. Особливості психічної діяльності: «Воно» – «Я» – «Над Я». Трактатування сутності несвідомого, колективне не свідоме в філософії К. Юнга (1865 – 1961рр) та Е. Фрома (1900 – 1980рр).

Екзистенціалізм. Сутність екзистенції. СENS і смисл людського існування у філософії М. Хайдеггера (1889 – 1976рр)(фундаментальна онтологія). Ж.-П. Сартр (1905 – 1980рр) про фундаментальну єдність людини з буттям. Питання свободи. Філософія А. Камю (1913 – 1960рр) про буття людини як «буття в абсурді». Культурологічні та історіософські напрямки філософії ХХ століття. Проблема цивілізації і цивілізаційного розвитку, культури та історії в філософії О. Шпенглера (1880 – 1936рр) та А. Тойнбі (1889 – 1975рр). Неотомізм – сучасна релігійна філософія Ватикану. Еволюціонізм в системі неотомістичних поглядів Таяр Де Шардена. Ідея надлюдини у філософії Ніцше (1844 – 1900рр). Феномен волі, «Філософія життя Шопенгауера» (1788 – 1860рр).

Тема 6. Історія розвитку філософської думки в Україні

Розвиток та історична генеза філософської думки в Україні з часів Київської Русі до початку ХХ століття. Релігійний характер філософії Київської Русі. Філософські погляди Іларіона, Смолятича, К. Туровського. Філософські уявлення українського Відродження: Ю. Дрогобич, Ст. Роксолан-Оріховський. Розробка ідей «природних прав» та «відповідальної еліти» в творчому доробку Ст. Оріховського. Натурфілософія Києво-Могилянської академії. Погляди Гізеля та Прокоповича. Г. Сковорода (1722 – 1794рр) – український Сократ. Гуманізм філософії Сковороди. «Два єства і три світи», принцип «сродної праці». Основні гуманістичні моменти творчості Г. Сковороди.

Становлення і розвиток «Української націоналістичної ідеї» в доробку Т.Г. Шевченка (1814 – 1861рр), Драгоманова (1841 – 1895рр) та М. Костомарова (1817 – 1885рр). Філософські ідеї П. Юркевича (1826 – 1874рр) («Філософія серця»). Західноукраїнська філософська думка ХІХ – поч. ХХст. І.Я. Франко (1856 – 1916рр) як філософ та мислитель. В. Липинський (1882 – 1931рр) про духовний потенціал нації та роль еліт. Вчення про «ноосферу» В. Вернадського (1863 – 1945 рр). Національні ідеї Д. Донцова (1883 - 1973рр). Неотомістичні та гуманістичні ідеї А. Шептицького (1865 – 1944рр).

Змістовий модуль 3. Основні теоретичні засади філософії.

Тема 7. Онтологія. Проблема буття і субстанції в філософії.

Онтологічні проблеми філософії. Буття і субстанції як основоположні категорії філософії. Філософське розуміння категорії буття. Альтернативність у вирішенні питання буття і субстанція – історичний та методологічний досвід. Об'єктивізм та суб'єктивізм розуміння буття, матеріалізм та ідеалізм, монізм, поліізм. Особливості матеріалістичного та ідеалістичного підходів до визначення категорії субстанції.

Матерія та ідея. Форми (форми і час) та спосіб існування матерії. Рух – основний спосіб, форми руху і їх аналіз. Діалектичний та метафізичний підходи до розуміння методу. Проблема розвитку у філософії. Циклічність розвитку як процес. Закони і категорії діалектики: «Закон єдності боротьби протилежностей»,

«Закон переходу кількісних змін у якісні», «Закон заперечення – заперечення». Спосіб дії законів, і їх об'єктивність, всезагальність, органічність і універсалізм. Метафізика як альтернатива діалектики, метафізична картина світу. Релятивізм як форма метафізичного уявлення.

Тема 8. Філософська антропологія. Проблема людини в філософії

Людина – як один з основних предметів філософського дослідження. Розуміння категорії «людина» у різних філософських доктринах. Проблемність людського буття. Життя, буття та існування як характеристики людини. Людина в релігії та науці. Глибина і невирішеність питання походження і становлення людини (антропогенез). Симбіоз уявлення про феномен людини у філософських концепціях Стародавнього світу, Середньовіччя, Нового часу, Німецької класичної філософії, некласичні філософії та в умовах сучасних наукових світоглядних доктрин. Проблема безпосередньо існування людської особистості. Детермінація понять суспільство і людина. Вічна проблема співіснування людини та суспільства.

Розробка проблеми антропогенезу. Соціологізнавство та натуралістична концепція (біологізаторство). Еволюціоналізм та соціоеволюціонізм, антиеволюційні ідеї (космічні походження, мутаційна і т.д.). Релігії про проблему антропогенезу. Марксівська «трудова теорія» походження людини.

Самоцінність індивідуального «Я». Призначення та сенс життя індивіда та людської раси. Основна проблема співвідношення індивідуального і суспільного. Тиск соціуму на індивідум, «втеча» людини від соціуму, самоізоляція та форми індивідуального протесту людини. Алгоритм (програми) існування людини (індивіда) як «категоричний імператив» для кожного. Критерії індивідуальних цінностей – як програма життєдіяльності індивіда. Життя та смерть. Безсмертя есхатологічні проблеми буття людини.

Тема 9. Практика

Питання про відношення людини до навколишнього світу. Проблема доцільності і сутності людської життєдіяльності. Підходи до осмислення взаємозв'язку людини з навколишнім світом. Пасивна (натуралістична) та активна сторона людського відношення до буття, її творчий аспект.

Практика як розуміння взаємодії та взаємозв'язку людини з навколишнім світом у її багатогранності проявів. Категорія «діяльність» у контексті розуміння поняття «практика». Практична і теоретична діяльність. Поняття «праця».

Структура практики: суб'єктивна діяльність людини та об'єктивні (незалежні від людини) властивості буття. Суспільна життєдіяльність. Два види життєдіяльності: матеріально-виробнича і соціально-історична. Особлива роль і значення трудової діяльності як вищої форми практичної діяльності.

Тема 10. Свідомість як філософська проблема

Категорія свідомість. Свідомість у контексті розуміння широкого поняття сфери людської духовності. Свідомість як категорія, що поєднує три форми взаємозв'язку людини з навколишнім світом: практичну, пізнавальну і духовно – практичну.

Сутність свідомості як здатність людини не лише пізнавати світ, але і усвідомлювати, наповнювати його сенсом і суб'єктивним значенням. Свідомість як результат і мета духовно – практичного ціннісного відношення до світу, досягнен-

ня сенсу існуючого, зокрема сенсу власного життя. Суспільно практичний і культурно – історичний характер свідомості. Психологія про свідомість як вищу форму відображення. Суспільний фактор встановлення індивідуальної свідомості. Суспільна та індивідуальна свідомість, їх поєднання. Роль антропоцентризму у процесі формування свідомості (суспільний досвід). Мова як спосіб виявлення ідеального змісту свідомості.

Духовні абсолюти, вищі прояви людської духовності – найважливіші елементи у розумінні сутності свідомості. Феноментальність свідомості та її унікальність у контексті інтерпретації в релігійно – філософських ідеалістичних та матеріалістичних позиціях. Структура свідомості. Типи свідомості. Суспільна свідомість та форми її втілення (об’єктивні форми духовної культури): мова, наука, філософія, мистецтво, релігія, мораль, право, політика, етика, інші соціальні форми. Структура суспільної свідомості. Емпіричний та теоретичний рівні свідомості. Соціальна психологія та ідеологія. Рівні і форми суспільної свідомості та їх аналіз: міфологія, мораль, наука, естетика, політична свідомість, правова свідомість, філософія та релігія. Усвідомлення граничних смислів людського буття. Духовні орієнтири у релігії і філософії.

Тема 11. Проблема пізнанняуфілософії. Гносеологія.

Феномен пізнання. Гносеологія. Пізнання як процес взаємодії об’єктата і суб’єкта пізнання, сутність якого полягає у перетворенні предметного змісту у зміст мислення (отримання знань), а кінцевою метою – досягнення істини.

Гносеологія як галузь філософії. Раціоналізм і емпіризм, гностицизм і агностицизм. Основні форми пізнання (чуттєва та раціональна). Рівні пізнання: емпіричний, теоретичний та інтуїтивний. Поєднання емпірично і теоретичного як відповідність руху мислення від знання явищ до знання цінності.

Проблема істини у гносеології. Об’єктивна і суб’єктивна істина (абсолютна і відносна). Розуміння абсолютної і відносної істини, їх поєднання. Істина як суб’єктивний образ об’єктивного світу, як єдність абсолютного і відносного. Суспільно історичний та індивідуальний характер істини.

Методи наукового пізнання та їх аналіз. Методи загальні і часткові. Методи абстрагування і узагальнення, аналіз і синтез. Метод індиктивний і метод дедукції, метод сходження від абстрактного до конкретного. Наукове спостереження і експеримент. Метод аналогії моделювання, метод побудови гіпотез, метод екстраполяції. Динамічні і статичні методи.

Характеристика знань. Емпіричні, теоретичні та інтуїтивні знання. Сутність і значення інтуїтивних знань. Релігія та інтуїтивні знання. Поняття знань і віра.

Змістовий модуль 4. Проблематика суспільства, суспільно-історичного розвитку, питання культури, цінностей та творчостіуфілософії.

Тема 12. Суспільство, структура суспільства. Проблеми суспільно – історичного розвитку.

Суспільство як категорія філософського дослідження. Феномен суспільства як сфери людського існування, котра є надскладною системою, що в міру свого розвитку відокремлює себе від природи. Три групи основних факторів, які обумовлюють розвиток суспільства: праця, спілкування, свідомість. Суспільство як сукупність усіх форм і способів взаємодії та об’єднання людей. Два моменти, два

виміри в розумінні поняття суспільство: індивідуальний і соціальний. Специфіка соціальної закономірності (соціальна деформація) та її аналіз.

Структура суспільства. Соціальна структура суспільства та сфери суспільної життєдіяльності. Соціуми та їх характеристика як складових суспільного процесу, сфери суспільної життєдіяльності: матеріально-економічна, духовно-культурна, суспільно-політична. Органічне поєднання у структурі суспільства соціумів і сфер, їхня взаємообумовленість.

Суспільна свідомість, духовна сфера суспільства як спільний результат людської діяльності. Місце індивіда в процесі суспільного існування. Людина в соціумах і її діяльність у сферах суспільної життєдіяльності. Унікальна дія соціумів та індивід у сферах соціальної життєдіяльності.

Тема 13. Суспільство як система, що розвивається.

Суспільство як система, що перебуває у постійному розвитку. Соціальна детермінація як базова складова суспільного розвитку. Схематологія суспільного розвитку на основі розуміння структури суспільства, органічного поєднання його структури, через існування та діяльність соціумів у сферах суспільної життєдіяльності. Альтернативні підходи у контексті розвитку філософських знань до розуміння процесу суспільного розвитку (марксистський, цивілізаційний, філософсько-технократичний, релігійний та інші підходи).

Типологія суспільства та основні системні підходи до її розуміння: формаційний (марксизм) та цивілізаційний (М. Вебер). Основні парадигми формаційного підходу, структура суспільно-економічної формації та процеси, що ведуть до її заміни (переходи до вищого типу формації). Діалектизм формаційного підходу. Аналіз процесів, що відбуваються в економічному базисі та суспільно-політичній надбудові. Типи формацій, ідеалізація матеріально-економічної сфери суспільної життєдіяльності в формаційному підході.

Цивілізаційний підхід до проблеми суспільного розвитку, його еволюційність та лінійність. Структура і сутність цивілізації як філософської категорії. Рівнозначність ролі трьох сфер суспільної життєдіяльності в цивілізаційному підході до проблеми суспільного розвитку. Типи цивілізацій (традиційна, індустріальна, інформаційна та їх аналіз). Цивілізаційне розуміння процесу суспільно – історичного розвитку в часі і просторі. Симбіоз цивілізаційних ознак в процесі існування (розвитку).

Діаметральність перспектив розвитку людської цивілізації. Можливі загрози загально-цивілізаційного процесу. Глобалізація та можливі глобалізаційні небезпеки, варіанти їх подолання.

Тема 14. Суспільство та особистість.

Визначення понять: «індивід», «індивідуальність», «особистість», їх аналіз та співвідношення. Проблема співвідношення суспільства та особистості. Питання соціальної значущості людини: «Чи взмозі індивід бути володарем власної долі?. Чи взмозі індивід створити сам себе і своє життя?». Суспільство як особлива сфера існування людини (мислячої істоти). Формування суспільством умов для розвитку особистості: особиста залежність, речова залежність, соціальна свобода, асоціація вільних індивідів і т.п. Генеза процесу соціальності. Розробка проблеми соціальності у філософських доктринах (марксизм, екзистенціалізм, психоаналіз). Релігія (християнство) про соціальність, залежність та свободу вибору.

Поняття свободи та необхідність у контексті соціальності. Сучасний розвиток цивілізації і нові виклики залежності індивіда від суспільства. «Втеча» людини від суспільства (суспільного тиску). Поняття суспільного тиску на індивід, особистість як суспільний і антисуспільний духовний комплекс. Форми колективного і індивідуального протесту. Позитивне і негативне визначення свободи.

Проблема свободи (свободи вибору) у релігії і філософії. Прагнення людини до виходу з-під соціального тиску, шляхи виходу та можливі загрози. Громадянське суспільство як процес. Основні риси громадянського суспільства. Глобалізація та інтенсифікація процесу та проблема місця особистості у глобалізованому світі. Особистісні ризики глобалізації та уніфікації. Перспективи існування особистості в сучасних умовах інформатизації.

Тема 15. Культура, цінності та творчість

Поняття культури в буденному розумінні як сукупність цінностей духовного і матеріального багатства людини. Філософське розуміння культури як проблема зміни, розвитку самої людини. Сукупність і сенс культури в реальному історичному процесі самостворення людини. Культура як спосіб і засіб саморозвитку здібностей індивіда, його матеріального і духовного світу, як «міра олюднення самої людини». Прояви культури (суспільної та індивідуальної).

Комплекс цінностей людського існування. Цінність як людський вимір речей у процесі, як ставлення до них людини з позиції власних бажань, потреб та інтересів. Цінність як властивість речей через призму духовності людини. Об'єктивність і суб'єктивність категорії цінностей: загальнолюдські, загальносоціальні, соціально-групові, індивідуально-особистісні. Об'єктивна і суб'єктивна категорії цінностей.

Типологія цінностей: загальнолюдські, загальносоціальні, соціально-групові, індивідуально-особистісні. Аналіз типів цінностей. Розвиток цілісних підходів. Проблема нав'язування цінностей, атрофоване розуміння ціннісних орієнтирів. Ілюзія цінностей. «Людина – мірило всіх речей». Цінності як продукт людської абстракції у контексті суспільного існування. Істинні та ілюзорні цінності (лже цінності). Релігія про істинні цінності. Проблема гармонії духу і підхід до розуміння істинних цінностей.

Творчість як аспект людського існування у системі суспільного буття. Творчість як надсвідома діяльність. Характеристики творчого процесу: сфера невідомого і естетичний характер творчого автора. Інтуїтивний характер творчості та творчість як потреба існування людини.

Тематика практичних, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначені у тематичному плані дисципліни.

Питання та завдання практичної та самостійної роботи студентів деталізовані у відповідних методичних вказівках.

4. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають:

- *поточний контроль,*
- *модульний контроль,*
- *виконання індивідуального навчально-дослідного завдання,*
- *підсумковий контроль у формі екзамену.*

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.

Ключовими формами та методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- робота в малих групах – спільне опрацювання групою студентів окремих проблемних питань з наступною демонстрацією результатів та засвоєння навчального матеріалу;
- презентація–виступи перед аудиторією для висвітлення окремих питань, індивідуальних завдань, реферативних досліджень тощо;
- дискусія – обґрунтування власної позиції у вирішенні проблемних питань;
- кейс-метод – аналіз конкретних ситуацій, що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності.

Результати поточного контролю за семестр визначаються як середня з усіх поточних оцінок за 100-бальною шкалою, відображених у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та семінарських занять з певного змістового модуля.

Основною формою модульного контролю є завдання, які включають як і перевірку теоретичних положень курсу, так і виконання творчих завдань.

Оцінки з модульного контролю за 100-бальною шкалою відображаються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи і включаються як окремий заліковий модуль до залікового кредиту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – це форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно і звичайно під керівництвом викладачів. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу курсу, його систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи. ІНДЗ це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка

виконується на основі знань, вмінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, а оцінка включається до залікового кредиту як окремий заліковий модуль.

Підсумковий контроль зазвичай проводиться у формі усного екзамену, який передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатності комплексно, творчо використовувати накопичені знання та уміння, формувати власне ставлення до певної проблеми, обґрунтовувати свою фахову позицію тощо.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, а оцінка включається до залікового кредиту як окремий заліковий модуль.

У процесі відповіді виявляються наступні рівні знань:

- високий,
- добрий,
- посередній,
- недостатній.

Високий рівень знань: оцінка в межах від 90 до 100 балів.

Ставиться за повні і правильні відповіді студента на усі запитання. При цьому необхідно, щоб студент умів логічно мислити, вільно використовувати набуті теоретичні знання при аналізі проблем та моделюванні ситуативних завдань.

Добрий рівень знань оцінюється у межах 75 – 89 балів.

Студент аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування з тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей та похибок у логіці викладу теоретичного матеріалу. Він володіє базовими термінами, поняттями та категоріями з вказаної теми, але самостійно нездатний аналізувати, застосовувати їх в конкретній змодельованій ситуації.

Посередній рівень знань оцінюється в межах 60 – 74 балів.

Студент в основному знає матеріал теми, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань. Відповідаючи на запитання практичного характеру, він виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом, формує відповідь без відповідного пояснення та аналізу, опускає деякі суттєві факти.

Недостатній рівень знань оцінюється в межах до 60 балів.

Студент не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє базовими поняттями, термінами, категоріями. Відсутнє логічне та наукове мислення.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ:

За шкалою коле- джу	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (добре)
84-75		C (добре)
67–74	задовільно	D (задовільно)
60-66		E (задовільно)
35 – 59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю по- вторного складання)
0 – 34		F (незадовільнозо- бов'язковимповторним курсом)

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою розраховується як середня у відповідності з ваговими коефіцієнтами, величина яких залежить від значення кожного з контрольних заходів, що проводяться під час вивчення навчальної дисципліни.

	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (підс. мод. контр.)	Модуль 3 (ІНДЗ)	Модуль 4	Підсумкова оцінка
Вагові кое- фіцієнти, %	40	20	10	30	100
Розрахунок оцінки в балах	80	85	90	80	82

Приклад розрахунку підсумкової оцінки в балах:

$$O = 80 \cdot 0,4 + 85 \cdot 0,2 + 90 \cdot 0,1 + 80 \cdot 0,3 = 82$$

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінарські заняття, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є лекційно-проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології, спрямовані на організацію самоосвіти студента.

При проведенні семінарських занять використовуються активні форми їх проведення: евристичні бесіди, дискусії.

Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Склад методичного забезпечення дисципліни:

- робоча навчальна програма;
- опорні конспекти лекцій;
- практикум для виконання семінарських занять;
- матеріали тестового контролю з дисципліни;
- завдання для виконання самостійної роботи та індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- засоби поточного та підсумкового контролю (завдання для підсумкових модульних робіт, перелік питань для проведення екзаменаційного контролю).

Інструменти, обладнання та комп'ютерне забезпечення

Електронні енциклопедії, довідники, мультимедійні засоби у вільному доступі в Інтернет, комп'ютерні презентації за темами курсу.

Список рекомендованих джерел

Основна:

1. Петрушенко В.Л. Філософія: Підручник. Львів: «Магнолія 2006», 2015. 506с.
2. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів. Львів: «Новий світ – 2000», 2018. 504с.
3. Подольська С.А. Кредитно – модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. 624с.
4. Кремень В.Г., Горlach М.І Філософія: Підручник для вищої школи. Харків:Прапор, 2004. 736с.
5. Петрушенко В.Л. Філософія: Підручник. Львів: «Магнолія плюс», 2006. 506с.
6. Сморгж Л.О. Філософія: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2004. 416с.
7. Воронкова В.Г. Філософія: Навчальний посібник. Київ: «Професіонал», 2004. 464 с.
8. Надольний І.Ф. Філософія: Навчальний посібник. Київ: Віктар, 1997. 584с.
9. Бичко І.В., Бойченко І.В, Бойченко М.І, Бузький М.П, Табачковський В.Г Філософія: Підручник для студентів вищих закладів освіти. Київ: «Либідь», 2002. 405с.
- 10.Федів Ю.О., Мозгова Н.Г., Історія української філософії. Київ: «Україна», 2000. 509с.
- 11.Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Підручник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Академвидав, 2008. 591с.
- 12.Черній А.М., Тимошенко З.І. Філософія: Твої кроки до мудрості:Авториз. конспект-практикум. Київ:ВидавництвоЄвропейського університету, 2001. 200с.
- 13.Саух П.Ю. Філософія: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 256с.
- 14.Роджер Скратон Коротка історія філософії. Київ: Основи, 1998. 331с.
- 15.Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Київ: Наукова думка, 2000. 271с.
- 16.Хрестоматія по філософії: Учебноепособие/ Под ред. А.А. Радучина Москва: Центр, 1998. 432с.

Допоміжна:

1. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. акад. НАН України Л.В.Губерського. Київ: Знання, 2009.
2. Аболіна Т. Г., Єрмоленко А. М., Киселева О. О., Малахов В. А. Етичні норми і цінності: проблеми обґрунтування. Київ, 1997.
3. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії: Онтологія людини. Київ, 1995.
6. Рижак Л. Філософія: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 650 с.
7. Синиця А. Філософія: навч.-метод. посіб. Львів: ЛДУФК, 2014. 179 с.
8. Коваленко А. Філософія: навч.-метод. посіб. для студ. Львів: ЦПД, 2009. 106с.

9. Волинка Г.І., Гесєва В.І., Мозговий Н.Г., Огородник І.В., Федорів Ю.О. Історія філософії. Київ: «Каравелла», 2006. 374с.
10. Кульчицький О.С. Основи філософії та філософських наук. Львів, 1995. 275с.
11. Історія філософії України. Хрестоматія.: Навчальний посібник. Київ: Либідь, 1993. 563с.
12. Татаркевич В.К. Історія філософії: В 3-х т. Львів: Свічадо, 1997-1999.
13. Історія філософії: Підруч. За ред. В.І Ярошовця. Київ, “Київський університет”, 2007.
14. Філософський енциклопедичний словник: довідкове видання. Голова ред. колегії В. І. Шинкарук. Київ: «Абрис», 2002. 744с.